

oko ne čuti: mora tedaj tudi čas biti, se na te prikazni ozirati, po premišljevanju resnico zvediti in tako skrivnosti odkrivati v blagor človeštva.

Ogled nove kazenske postave zoper hudodelstva, pregreške in prestopke.

(Dalje.)

Od uboja.

Ako se djanje, po katerem kak človek ob življenje pride, se ne doprinese sicer z nakano, ga usmeriti, pa vendar s kakim drugim sovražnim namenom, je hudodelstvo uboj.

Če se je pri ropanji s kakim človekom tako posilno ravnalo, da je iz tega njegova smert nastopila, naj se za uboj vsi ti, kateri so k usmertenju pripomogli, s smertjo kaznujejo.

V družih primerlejih se kaznuje uboj s težko ječo od 5 do 10 let; če bi pa bil storivec z ubitim v bližnji žlahti, ali je njemu nasproti posebne dolžnosti imel, od 10 do 20 let.

Če je pri tepežu, ki se je med več ljudmi unel, ali pri hudem ravnanju, zoper eno ali več oseb začetem, bil kdo usmerten, je vsakteri, ki mu je kako smertno oškodo zadal, kriv uboja. Če je pa smert samo zavoljo vseh oškod ali celega hudega ravnanja skupej nastopila, ali če se odločiti ne da, kdo mu je smertno oškodo prizadjal, ni sicer nikdo kriv uboja, vsi ti pa, ki so se ubitega lotili, so krivi hudodelstva težke telesne poškodbe, in se obsojujejo v težko ječo od 1 do 5 let.

Od odgnanja telesnega ploda ali spočetka.

Ženska, ktera nalaš kakoršno bodi djanje započne, po katerem se nje telesni plod odžene ali nje porod tako napravi, da otrok mertev na svet pride, postane hudodelstva kriva.

Ako se je odgnanje skusilo, pa ne zgodilo, naj se kazni odmerja z ječo med 6 mesci in enim letom; doprinešeno odgnanje pa gré kaznovati s težko ječo med 1 in 5 leti.

V ravno to kazni, toda s poostrenjem, naj se obsojuje oče odgnanega otroka, če je hudodelstva sokriv.

S tem hudodelstvom se tudi zakrivi, kdor iz kakoršnega koli namena, brez maternega vedenja in privoljenja, plod njenega telesa odžene ali odgnati skuša.

Tacega hudodelnika je treba s težko ječo med 1 in 5 leti; in če je ob enem po hudodelstvu mati prišla v nevarnost za življenje ali v škodo na zdravji, med 5 in 10 leti kaznovati.

Od izpoloženja otroka.

Kdor otroka take starosti, ko si v oetbo svojega življenja sam pomagati ne more, izpoloži, da bi ga smertni nevarnosti izročil, ali tudi samo, da bi njegovo rešenje naključbi prepustil, storí hudodelstvo, naj ga je k temu kakoršni koli uzrok pripravil.

Ako je bil otrok na vstranskem kraji, kamor po navadi ljudje ne zahajajo, ali v takih okolšinah izpoložen, da ni bilo lahko mogoče, da bi ga kdo kmalo zapazil in rešil, je kazni težka ječa od 1 do 5 let, in če je smert otroka nastopila, od 5 do 10 let.

Če se je pa dete na takem kraji, kamor ljudje navadno zahajajo, in tako izpoložilo, da je bilo po pameti pričakovati, da ga bode kmalo kdo zapazil in otel, naj se izpoloženje kaznuje z ječo med 6 mesci in 1 letom. Če bi pa bilo otroče vendar umerlo, je kazni ječa od 1 do 5 let.

(Dalje sledi.)

Polovanje po Laškim.

Spisal M. Verné.

27. pismo.

Dragi prijatelj!

Drugi dan, 17. julia, sim se peljal o poldne po železnici, 16 milj dalječ v Kazerto (Caserta), kjer je sloveče veličansko kraljevo poslopje, de je mende malo tacih na svetu. Zatoraj ne pričakuj, de bi bil v stanu Ti ga popisati. V poslopji je precej velika, prelepa cerkev, krasno gledišče in vse, česar je treba; zraven poslopja pa je silno velika pristava polna lepih vertov, gajev in ribnikov. Tudi je tū precej veliko jezero z zalim otokam, in lep slap, ker se reka, čez 30 milj dalječ napeljana, izverh hriba lije in v ravnino teče. — Nad to pristavo je na griču neka majhna soseska, ki ji „San Leucio“ pravijo, in ktere prebivavci se le s svilno ali židno rejo pečajo, svilo predejo in tkejo. — Ko sim bil vse to ogledal, je bilo že prepozno v Kapuo iti, desiravno ni dalječ od Kazerte; zatoraj sim se zvečer z vozovlakam nazaj v Napolo peljal.

Poslednjič sim se hotel še z Vezuvjem, ki je ravno čversto razsajal in oginj (lavo) bljuval, nekoliko bolj soznaniti. V nedeljo, 18. julia, ob osmih zvečer se peljem v Rezino (Resina), kamor je iz Napola debelo uro. Čez kake pol ure zajahamo v Rezini konje, in ob enajstih smo bili že sred hriba „pri pušavniku“ (Eremita). Pušavnik je že star, pa še terden menih frančiškanskiga reda, ki z enim hlapcam tū v precej prostorni in terdno sozidani hiši stanuje. Šest in dvajset let je že v ti pušavi, pa zoper samoto mu ni treba tožiti, ker ima zmiram radovednih obiskovavcov in popotnikov dovolj pri sebi, in nekaj časa sèm tudi nekoliko vojakov, de popotnike hudobnih ljudi varjejo. Tū smo mende dvé uri počivali, in potem še kake pol ure bolj poprek hriba jezdili. Ne dalječ nad pušavnikovo hišo je zalo novo poslopje „Osservatorio meteorologico Vesuviano“. — Dokler sim jezdil, mi ni bilo nič; ko je bilo pa treba peš verh hriba iti, sim terpel ko živina, in de Ti po pravici povém, žal mi je bilo, de sim se bil na tako težavno pot podal. Tū se gré naravnost gor kakor po strehi. Človek se malo manj ko do kolena v Vezuvjev pepél, ki je zgol pesek, udíra, in ko en korak naprej storí, večkrat ravno toliko in še več nazaj zdersne. Vse do srajce in hlač sim bil slekel, in vender sim se potil, de sim bil moker, kakor de bi bil iz vode zlezil; usta so se mi bile posušile, de nisim mogel pregovoriti. Le tó me je še tolažilo, de toliko družih in še celò ženskih gor gré in pride, — de se je tovarš Miniussi, ki ni ravno terdniga zdravja, dobro ponašal, — in de je bil komaj pet mescov prej tudi naš roják dohtar Martin Dolničar iz Tersta verh tega strašniga hriba. — Malo po malim smo prišli na staro, ohlajeno lavo, kjer se saj več udiralo ni. V Napoli sim vidil neke podobe, ki kažejo, kako ljudje na Vezuvi hodijo, pa sim menil, de so spačenke (karikature). Mož vleče namreč človeka z jermenam ali z vervjo gor seboj, drugi pa ga zad naprej riva, in ko bi pasti imel, kar je prav lahko, priderzuje, de ne pade. Tū sim se sam preprical, de podobe niso spačenke, in de brez take pomoči bi bil še veliko več terpel. Z veliko težavo pridemo gor in poležemo poleg razbeljene lave (Vezuvjeviga izmečka), ki je bila pa mende že kaka dva dni stara, ker je bila po verhu že černa, — in se osušimo. Čez eno uro se spet vzdignemo in gremo proti izhodni strani verha, de bi sončni izhod vidili.

To je bila pač srečna misel! Še le tisti dan si je bila lava drugi odtok zbrala, in je na severni strani v strašno brezno med Vezuvjem in Somam kot ognjena reka — grozovitni peklenški „Phlegeton“ — tekla. Ravno

pred nami pa je oddušek (krater) skoraj neprenehoma bljuval. Malo je mende tako visocih zvonikov na svetu, kakor visoko Vezuvi razbeljeno kamnje razne velikosti iz sebe meče. To je pač peklenko lepo in veličansko! — Tode včasih hrib tako grozno razsaja, de je — ne peklenko lepo — temuč peklenko strašno, kakor na primér v letu 79 po Kristusovim rojstvu, kadar je bil veliko tisuč ljudi in nekoliko mest zasúl.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Horvaškega. Zdaj, ko popotje svitli cesar po Horvaškem in Slavonskem, se bolj pazljivo obračajo oči vlade in osebujnih ljudi v te kraje in v sosedno Dalmacijo. Horvaško in Slavonsko je v današnjih dnéh gotovo velike pomembe. Gotovo bode tukaj dobre nasledke rodilo cesarsko obiskanje za materialne potrebe in dušno omiko. Na tem polji je tukaj še mnogo storiti, kar ne more več dolgo čakati, da bodo dospеле te dežele k eveteči prihodnosti.

Ako se tudi cesar ne podá na Dalmatinsko, se vendar v visocih zborih dobro vé, kolike važnosti je jadransko morje. Dogodivščina je te važnosti porok. Kaj so bile Benetke, in kaj so postale! Austria ima Benetke, Terst, Reko, Kotar in druge pristanišča, kaj ji družega manjka, kakor kakega zavetja v srednjem morji. Kupčija se je vrnila na staro pot, in stare tergovske mesta bodo zopet zadobile staro slavo. Niso se nekđaj zastonj bojevale ljudstva zoper Benečane in Dalmatince za primorske dežele. Ker pa ima zdaj Austria te dežele zjedinjene, se zamorejo k toliko večí slavi povzdigniti.

Iz Celja. V nedeljo 3. oktobra se je vsakoletna nadloga Celjske okolice, namreč grozovita povodinj zopet ponovila. Deževalo je celi dan neprenehljivo, in v gornjih krajih, kakor pravijo, se je oblak vtergal, ker na enkrat so od vsih strani šumeči hudourniki priderli, ter reko Savino tako napolnili, da se je ta, kakor skorej še nikdar poprej, sila visoka narastla, ter celo Posavinje (Savinsko dolino) v eno jezero spremenila.

Komej je voda drugi dan bila nekoliko odtekla, je v sredo 6. oktobra začelo vnovič spod neba líti, kar celo naslednjo noč je terpelo. Drugi dan je bilo strašno gledati na daleko in široko razširjeno povodinj, iz ktere le hiše, cerkve, drevje in hribje so moleli.

Ko to pišem, še povodinj terpi, pa voda počasi le vteka.

Škode je sila veliko. Lepo stoječa ajdina in druga poljšina, komej pričakana nada ubozih kmetov, ste po derečih valovih hudo zablajene, in deloma s peskam ali prodam zasute.

Tudi več človeških trupel je silovita voda požerla. Tako so blizo gore sv. Križa — 3 ure od Celja — tri kmetinje, ko se je že mračilo po bervi čez narašen potok gredé, v vodo popadle, ter žalostno utonile. J. Š.

Iz Ljubljane. Dežja noče biti ne konca ne kraja. Reke so že tako silno narasle, da bregove prestopajo, in mostove poderajo in mnogo škode napravljajo; v nekterih krajih, kakor po poštah, ki pri tacih okoljšinah zlo mudno prihajajo, zvémo, že povodnji lepo polje pokončavajo. V Krajnji, pravijo, je že mnogo mosta Sava odnesla in ker je bolj proti desnem bregu udarila, je tudi nekoliko ceste vzela. Pri Savi se je, ravno ko je hlapon z blagom naložen memo pihal, persteni plaz na železnico uderl in jo zasul. Sreča je, da ni vozov v Savo poderl in druge nesreče naklonil. Ker dež še vedno le lije in voda še ne upada, se posebno kmetovavci, ki imajo polja blizo rek, bojé, da bi jim ga ne odnesla voda, kakor se je to že nekterim posestnikom zgodilo.

Novičar iz mnogih krajev.

Svitli cesar, ki se je iz Horvaškega v Pordenone k vojaškim vajam podal, se je spet na Horvaško vrnil. V Reki kakor povsod, kamor je prišel, so ga kaj slovesno sprejeli, iz okinj mu vence in pesmi metali in veseliga krika ni bilo ne konca ne kraja. — Sviti cesar je ukazal, da se ima pristanišče v Reki naglo popraviti. Ministerstvo kupčije je za to delo 34.000 for. odločilo. — Gledé nove občinske postave se zvé, da bo prišla za vsako kronovino posebna postava na svitlo in da bo različna za vasi, terge in mesta. Prejšnje cesarske in kraljeve mesta bodo to čast spet zadobile. Predstojniki županij po vaséh pa bodo spet stare iména dobili. V večih mestih se bo župan svobodno volil, kteriga pa mora vlada poterediti; v glavnih mestih pa bo vlada župana sama zvolila. — Pri ministerstvu uka se je, kakor se pripoveduje, sklenilo, državne spraševanja opustiti in spet po starim načertu visoke šole vrnati. Tudi učiteljski zbori so večidel zoper državne spraševanja govorili, ko jih je visoko ministerstvo o tej reči za mnenje prašalo. Deželne šolske vradnije se imajo dvigniti, tedaj tudi nadzorniki ljudskih šol jenjati, le gimnazialni nadzorniki še ostanejo. Vendar ostane pri deželnih poglavarstvih poseben oddelk za šolske zadeve, ki se bo samo s šolskimi rečmi pečal. — Nova obertniška postava odloči gledé obertniških družb (cehov), da se imajo posamesne družbe zediniti v deželnim glavnim mestu po obertniškim svetovavstvu. Čas za učenje fantov ima nar manj tri in k večim pet let terpeti. Predenj se učenec oprosti, mora ojstro preskušnjo storiti. Podmojster, ako hoče mojster postati, mora dokazati, da je tri leta popotoval. Ako učenec ali podmojster zbolí, bo vžival strežbo, kar bo posebna postava natanjko odločila. — 9. tega mesca se je na Dunaji sožgalo za 26 mil. 199.000 forintov navkaznih državnih listov na ogerske deželne dohodke. — Most, ki pelje čez Savo pri Zagrebu, so valovi letos spet poderli in proti Beligradu odpeljali. Zagrebske novine zlo tožijo, da se zidani most čez Savo ne napravi, ker leseniga voda vsako leto vzame. — Kupčijska in obertniška zbornica v Temišvaru je sklenila načert storiti za osnovo realnih šol v Vojvodini. — Tobaka se je letos na Ogerskim prav veliko in posebno dobriga pridelalo. — Jakob Vujatič, vojvoda Grava, noče Turkam letniga davka več plačevati. Vladika Mostara ga je opominjal, ali on je poslance merzlo nazaj zavernil. — Današnje dni ni nobene dežele v Europi, ker bi ljudjé tako po ceni kruh jedli kakor na Valaškem, kjer veljá bel hleb, ki vaga 2 libri in pol le 4 kr., čern pa le 3 kr. — Na Francoskim je letos le malo vina in še to, kar ga je, je slabo, plesnjivec in veliki viharji so ondi grozno veliko škode storili. — Neapolitanski kralj je zapovedal, da naj se vsi do-služeni vojaki Švajcarski na neapolitanskih parobrodih brez plačila do Genuie spravijo, od tam dobí pa vsak po 6 srebernjakov (po 1 forint 20 kr.) za popotnico do doma.

Popravitik.

V 79. listu »Novic« stran 314 v sestavčiku: Ponovljenje zraka v izbah, je v tisku versta izostala. V peti versti namreč, po besedah: »sobni zrak« mora stati nadpičje, potem pa se besede sledeče pridenejo: »torej je treba, zrak v sobah ali izbah« itd.

V poslednjim listu na zadnji strani v sestavku iz ruske meje so se neke važne pomote vrinile. Pred besedo »v Odeso«, naj se tudi izpusti, namesti »izrekljivo« ima stati »neizrekljivo«, in namesti »kopač« pa »kopiše«.